

IZVJEŠTAJ O RADU 2021.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Sektor za monitoring životne sredine

I) PRIKAZ REALIZACIJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I ZAKLJUČAKA VLADE

1. Izrađena i usvojena Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2020. godinu

Informacija o stanju životne sredine predstavlja osnovni dokument kojim se daje ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori, kao i preporuke u planiranju politike zaštite životne sredine. Shodno članu 57 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list RCG", br. 052/16), Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore obavezna je da izrađuje i publikuje Informaciju o stanju životne sredine u Crnoj Gori, sa predlogom mjera i konkretnih aktivnosti za poboljšanje postojećeg stanja i rješavanje ili ublažavanje identifikovanih problema.

Informacija je bazirana na podacima i analizama koje Agencija dobija kroz realizaciju godišnjeg Programa monitoringa po svim segmentima životne sredine. Program monitoringa na godišnjem nivou, za potrebe Agencije, realizuju institucije izabrane putem tenderske procedure.

Informacija o stanju životne sredine za 2020. godinu usvojena je od strane Vlade Crne Gore u novembru 2021. godine.

2. Izrađen III Izvještaj o stanju životne sredine u Crnoj Gori na bazi indikatora za period 2016-2020.

Zakon o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16, 073/19, član 60) propisuje obavezu izrade Izvještaja o stanju životne sredine Crne Gore za period od četiri godine, u skladu sa Nacionalnom listom indikatora zaštite životne sredine.

Izvještaj o stanju životne sredine na bazi indikatora se izrađuje radi praćenja ostvarivanja ciljeva utvrđenih dokumentima iz člana 29 Zakona o životnoj sredini (strateških, planskih i programskih dokumenata vezanih za pojedine segmente životne sredine) i drugih dokumenata vezanih za zaštitu životne sredine, kao i zbog cjelokupnog uvida u stanje životne sredine. Agencija za zaštitu životne sredine je tokom 2021. godine pripremila treći Izvještaj o stanju životne sredine na bazi indikatorskog prikaza sa Akcionim planom, donosiocima odluka i široj javnosti u Crnoj Gori.

3. Izrađen Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2022. godinu

Na osnovu člana 55 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16), Agencija za zaštitu životne sredine obavezna je da predloži Program monitoringa životne sredine Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Godišnji program monitoringa usvaja Vlada Crne Gore.

Monitoring životne sredine predstavlja sistematsko mjerenje i ispitivanje parametara kao i ocjenjivanje indikatora stanja i zagađenja životne sredine. Na osnovu

dostupnih podataka sa mjernih mjesta o stanju životne sredine dobija se jasan uvid u promjene kvaliteta i kvantiteta životne sredine, emisije zagađujućih materija i korišćenje prirodnih resursa.

Realizacija programa monitoringa životne sredine jedan je od osnovnih zadataka iz oblasti zaštite životne sredine, jer rezultati monitoringa čine osnovu za ocjenu ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori, preporuke u planiranju politike zaštite životne sredine kao i izradu godišnje informacije o stanju životne sredine, osnovnog dokumenta u kojem je predstavljena analiza i ocjena stanja životne sredine.

Plan Programa monitoringa životne sredine Crne Gore za 2022. godinu obuhvata četiri programa:

1. Kvalitet vazduha
2. Alergeni polen u vazduhu
3. Stanje ekosistema priobalnog mora Crne Gore
4. Radioaktivnost u životnoj sredini
5. Buka

Program monitoringa životne sredine za 2022. godinu biće realizovan u skladu sa smjernicama EU u ovoj oblasti, tj. sa preporukama evropske Agencije za zaštitu životne sredine (EEA) i standardima Evropske mreže za informisanje i posmatranje (EIONET). Dobijeni podaci kroz realizaciju ovog programa će se upravo i koristiti za izvještavanje prema navedenim međunarodnim institucijama, kao i prema Statističkom zavodu EU (EUROSTAT) i Statističkoj diviziji UN-a (UNSD).

Takođe, podaci iz realizacije Programa monitoringa predstavljaju osnovu za izradu Indikatora životne sredine, u skladu sa standardnom tipologijom evropske Agencije za zaštitu životne sredine. Razvijanje indikatora predstavlja osnov kvalitetne razmjene podataka kako na nacionalnom tako i na međunarodnom nivou.

Rezultati monitoringa životne sredine će poslužiti u definisanju preporuka i mjera koje treba sprovesti u narednom periodu u cilju poboljšanja stanja. Jasno je da monitoring životne sredine tako postaje važan faktor u planiranju politike zaštite životne sredine, kao i pokazatelj potrebe ugradnje principa i načela zaštite životne sredine u razvojne i strateške dokumente drugih sektorskih politika kao što je industrija, poljoprivreda, energetika itd.

Agencija za zaštitu životne sredine izradila je predlog Programa monitoringa životne sredine za 2022. godinu i isti je upućen Vladi Crne Gore na usvajanje.

Napomena: Program monitoringa kvaliteta površinskih, podzemnih voda i voda za kupanje priprema organ državne uprave nadležan za hidrometeorološke poslove, a program monitoringa voda za piće priprema organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, u skladu sa posebnim propisima.

4. Izrađen Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla za 2021/22. godinu

Na osnovu člana 30a stav 3 Zakona o zaštiti vazduha („Sl. list CG“, br.025/10 i 043/15), Agencija za zaštitu životne sredine je dostavila predlog Programa praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma koje donosi Godišnji program monitoringa.

5. Vodič o obaveznim mjerama koje se moraju sprovesti i poštovati, prilikom procjene uticaja projekata na životnu sredinu, u cilju zaštite vrsta od uticaja antropogene buke, pri svim aktivnostima planiranja i sprovođenja istraživanja nafte i gasa

U jednom od zahtjeva iz Zajedničke pozicije Evropske Unije za Poglavlje 27 navodi se da “ EU poziva Crnu Goru da nastavi izgradnju sveobuhvatnog sistema stroge zaštite vrsta i da pokaže svoju djelotvornost u aktivnostima izdavanja dozvola u morskoj životnoj sredini, kao što su seizmička ispitivanja za istraživanja nafte i gasa, kao i na kopnu obezbjeđivanjem održivih lovnih praksi ”. Stoga u Akcionom planu za završna mjerila, usvojenom od strane Vlade Crne Gore, predviđena je mjera 5.31 Donošenje Odluke i Vodiča o obaveznim mjerama koje se moraju sprovesti i poštovati, prilikom procjene uticaja projekata na životnu sredinu, u cilju zaštite vrsta, pri svim aktivnostima planiranja i sprovođenja istraživanja nafte i gasa. U cilju ispunjavanja navedene obaveze iz Akcionog plana kao i adekvatnije primjene Rezolucija Konvencije o migratornim vrstama (Bonska Konvencija CMS, Sl.list CG –Međunarodni ugovori, br.06/08-147) i Sporazuma o zaštiti kitova (Cetacea) u Crnom moru, Sredozemnom moru i susjednom Atlanskom području (Accobams, Sl.list CG – Međunarodni ugovori br.007/08-2) koje je Crna Gora ratifikovala izrađen je vodič o obaveznim mjerama koje se moraju sprovesti i poštovati, prilikom procjene uticaja projekata na životnu sredinu, u cilju zaštite vrsta, pri svim aktivnostima planiranja i sprovođenja istraživanja nafte i gasa u odnosu na potencijalni uticaj antropogene buke. Stoga Agencija za zaštitu životne sredine izradila je vodič o obaveznim mjerama koje se moraju sprovesti i poštovati, prilikom procjene uticaja projekata na životnu sredinu, u cilju zaštite vrsta od uticaja antropogene buke, pri svim aktivnostima planiranja i sprovođenja istraživanja nafte i gasa. Takođe, svrha vodiča je minimalan okvir mjera koje se moraju poštovati u kontekstu zaštite vrsta od buke, dok ujedno ne ograničava operatere da predlože i dodatne mjere u cilju adekvatnije zaštite vrsta u odnosu na predmetnu lokaciju za konkretan projekat.

6. Aktivno učešće u radu pregovaračkih struktura i priprema materijala za potrebe pregovaračkog postupka za Poglavlje 27 - Životna sredina, za oblast: Zaštita prirode

U okviru pregovaračkog postupka sa Evropskom Komisijom, Agencija za zaštitu životne sredine i tokom 2021. godine dala je značajan doprinos svojim ekspertskim iskustvom i kapacitetima, posebno u dijelu praćenja i realizacije aktivnosti definisanih Akcionim planom za završna mjerila za podoblast zaštita prirode u Poglavlju 27, izrade PPCG, priloga za godišnji izvještaj o napretku Crne Gore Evropskoj Uniji kao i ostalim relevantnim dokumentima po ovom pitanju. Takođe, u kontekstu učešća u radu pregovaračkih struktura kao koordinator podoblasti zaštita prirode, tokom 2021. godine realizovano je učešće na značajnim sastancima sa Evropskom Komisijom poput 14.

sastanak Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalni razvoj - ŽIVOTNA SREDINA.

II OSTALE AKTIVNOSTI

7. Učešće u radu Regionalne grupe za biodiverzitet (BDTF)
8. Učešće na sastancima i u radu Nadzornog komiteta Barselonske Konvencije
9. Učešće na Forumu o morskim zaštićenim područjima održanog u Monaku od 27.11-02.12.2021.
10. Učešće na brojnim radionicama u organizaciji nacionalnih institucija i nevladinih organizacija
11. Davanje stručnih mišljenja na zahtjev na strateška i druga dokumenta uključujući stručne analize
12. Sakupljanje podataka za ažuriranje EMEP/EEA i GHG inventara
13. Učešće u izradi III Dvogodišnjeg izvještaja o klimatskim promjenama (3BUR), Poglavlje GHG Inventar (1990-2019)
14. Učešće u nacionalnim i međunarodnim obukama na temu emisionih Inventara
15. Učešće u radnoj grupi za praćenje kvaliteta voda
16. Učešće u radnoj grupi komisija vode za piće
17. Učešće u aktivnostima na mjerenju (monitoringu) koncentracije alergnog polena, kao i izvještavanju o izmjerenim vrijednostima koncentracija alergnog polena u vazduhu
18. Učešće na online sastanku na temu uključivanje Biodiverziteta kroz poljoprivredu u organizaciji Food and Agricultural Organization (FAO)
19. Sevisiranje čamca Agencije

II UČEŠĆE I REALIZACIJA PROJEKATA

1. **Twinning light projekat „Nadogradnja integrisanog alata i ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija u vazduh za period 2011-2019 koji finansira EU**

Aktivnosti su se realizovale kroz finaliziranje procesa pregovaranja koji se sastojao u ažuriranju project fiche. Uslijedilo je učešće u postupku vrednovanja ponuda za twinning light projekat „Nadogradnja integrisanog alata i ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija u vazduh za period 2011-2019 koji finansira EU, kao i sprovođenje sljedećih aktivnosti datog projekta - formiranje projektne grupe; organizovanje kick-off konferencije za podizanja vidljivosti ciljeva projekta; izrada web stranice projekta (<http://emi-montenegro.eu/>); formiranje inventarskog tima za GHG emisije; intezivna obuka zaposlenih za korišćene softverskog alata za ažuriranje emisija zagađujućih materija u vazduh i GHG emisija, kalkulaciju, izradu izvještajnih tabela, narativnog izvještaja, vizualizaciju rezultata kao i izvještavanje ka relevantnim međunarodnim i nacionalnim institucijama, a sve shodno IPCC 2006 metodologiji. Projekat je obuhvatio i izradu softverskog alata zasnovanog na Excel-u za objedinjeno prikupljanje podataka o GHG i emisijama zagađujućih materija u vazduh.

2. Projekat Biodiversa +

Projekat Biodiversa + partnerstva kom je pristupilo 74 partnera iz 34 zemlje, uključujući Crnu Goru, predviđen je da traje od 2021-2027. godine. Projekat evropsko partnersvo za biodiverzitet (Biodiversa+) sastoji se iz pet radnih paketa i to: 1. Promocija i podrška programima i projektima u okviru Evropskog partnerstva, 2.Promocija i podrška međunacionalnog monitoringa biodiverziteta, 3.Promocija i podrška rešenja na bazi prirode i vrednovanje biodiverziteta u privatnom sektoru, 4. Unapređenje uvezanosti nauke i politika, 5. Internacionalizacija Evropskih istraživačkih i inovativnih inicijativa. Projekti koji će biti finansirani biraće se putem poziva kojih je u planu da bude 6 do 10 u cijelom periodu realizacije. Inicijativa ima usklađene ciljeve sa Evropskom strategijom biodiverziteta do 2030. godine i Konvencijom o biološkoj raznovrsnosti. Inicijativa će sarađivati sa Evropskom agencijom za životnu sredinu, EUROBON-om, IPBS. Tematski pozivi biće fokusirani na odabrane prioritete koji će biti diskutovani u partnerstvu.

- 1. Učešće u realizaciji projekta „Upravljanje slivom rijeke Drim“ pod pokroviteljstvom Drin CORDA i Drin Core Group**
- 2. Učešće na konsultativnom sastanku u UNDP vezano za pripremu Nacionalnog plana adaptacije na klimatske promjene u oblasti voda**

III) SARADNJA SA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

- 1. Učešće na sastancima Nacionalnih Referentnih Centara (NRC) za izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA)**
- 2. EUROBON inicijativa dostavljanje traženih informacija i učešće na online sastancima**
- 3. Učešće na online sastancima u organizaciji Accobams konvencije po pitanju prezentovanja rezultata kampanje i projekta Accobams "Istraživanja morskih sisara i kornjača"**
- 4. Učešće u mreži za zaštitu morske trave "Save Posidonia network"**
- 5. Potpisivanje Memoranduma o saradnji između Evropske Agencije za životnu sredinu (EEA) i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore**
- 6. Saradnja sa UBA Austria**

IZVJEŠTAVANJE PREMA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

- 1. Dostavljene su NFR tabele i Informative Inventory Report za 1990 – 2019.god. prema EEA/EIONET i EMEP-u shodno izvještavanju o Inventaru emisija zagađujućih materija u vazduhu.**
U saradnji sa UBA, Austria odrađena je vremenska serija Inventara za 1990 - 2019. god. i redovno izvještavanje prema EEA / EIONET i EMEP-u.
- 2. Izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za zaštitu životne sredine za oblast šumarstvo.**

3. Izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za zaštitu životne sredine za oblast zaštite prirode (zaštićena područja).
4. Izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za zaštitu životne sredine za oblast kvaliteta vazduha

Sektor za zaštitu prirode

I) PRIKAZ REALIZACIJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I ZAKLJUČAKA VLADE

1. Koordinacija istraživanja u svrhu prikupljanja podataka za Natura 2000 staništa i vrste, uključujući ptice u Crnoj Gori

Shodno zakonu o Zaštiti prirode (Sl. list Crne Gore 54/16) u nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine je da sa drugim stručnim i naučnim institucijama prikuplja podatke za uspostavljanje ekološke mreže Natura 2000. Ekološka mreža Natura 2000 je preduslov pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.

Tokom 2021. god. uz koordiniranje Agencije za zaštitu životne sredine i podršku državnog budžeta nastavljen je rad po pitanju sakupljanja podataka. Terenskom radu stručnjaka za staništa predhodila je obuka održana 12-13.05.2021.god. koja se sastojala iz kancelarijskog i terenskog dana. Na istoj je usaglašen plan rada u 2021. god. i odabrane su lokacije za rad. Stoga kartiranje stanišnih tipova, otpočelo je nakon radionice na odabranim lokacijama rada i to: Nikšićko polje, zaleđe Ade Bojane i Velike plaže (dio koji nije obuhvaćen dotadašnjim istraživanjima), Kosanica, Orijen (dio koji nije obuhvaćen istraživanjima prošle godine), Vrmac, Lovćen, Zeletin i Ahmica. U bazu podataka Fulcrum uneseno je 8700 unosa odnosno podataka. Terenski rad je završen i u toku je priprema podataka za verifikaciju.

Stručnjaci za vrste započeli su terenski rad u julu 2021. god. uslijed kašnjenja finansijskih sredstava (što je prilično kasno u odnosu na vegetacijsku sezonu). Realizovan je terenski rad na istim lokacijama kao i stručnjaka za staništa uz par dodatnih lokacija, te su tako gmizavci i vodozemci rađeni i na području Sinjajevine, insekti na području Vojnika, sisari u Kanjonu Komarnice, rakovi na području Rijeke Zete i Lima dok je ihtiofauna rađena na području Skadarskog jezera. U bazu podataka Fulcrum uneseno je 2382 unosa odnosno podataka. Terenski rad je završen i u toku je verifikacija i finalna obrada podataka.

Stručnjaci za ptice su otpočeli rad tek u septembru, uslijed kašnjenja finansijskih sredstava (optimum sezone za ptice u prvom dijelu 2021. godine je prošao). Rad se realizovao za vrste koje do sada nisu dovoljno istražene na lokalitetima: Velika plaža, Mokra planina, Golija, Platamuni, Komovi, Tresnjevik, Vojnik, Štedim, Pješčanica i Crkvine. U bazu podataka Fulcrum uneseno je 301 unos odnosno podatak.

Takođe, u sklopu rada na Naturi 2000 nedavno je objavljena knjiga "Priručnik za identifikaciju tipova staništa Crne Gore" u saradnji sa G-dinom Đordijem Milanovićem i sa grupom autora koja u ovom trenutku predstavlja najjeminentniju grupu botaničara u

Crnoj Gori. Knjiga će omogućiti mladim istraživačima da lakše svladaju botaničke nedoumice a istovremeno je od koristi i široj stručnoj javnosti koji se bave naučno istraživačkim radom i predstavlja vodič za tumačenje stanišnih tipova.

2. Povodom 30 godina Ekološke države Crne Gore Agencija za zaštitu životnu sredinu izdala je publikaciju “Crna Gora između planina i mora, pejzaž i biodiverzitet”

Publikacija svjedoči o činjenici da je Crna Gora jedna od najbogatijih zemalja što se tiče pejzaža i biodiverziteta, ponajprije zbog položaja zemlje, raznovrsnosti staništa, od otvorenog mora do najviših planina, miješanju klima i geomorfologiji.

Održivi razvoj, koji pored zaštite prirode uključuje ekonomsku, socijalnu i kulturološku dimenziju, u vrhu je agende brojnih zemalja okrenutih progresu, te će ova publikacija predstavljati izvor podataka za sva naredna istraživanja i planove razvoja.

Krajnji cilj je informisanje javnosti i skretanje pažnje na ogromno bogatstvo prirode koje treba da se sačuva.

3. Izrađena Crvena knjiga ptica Crne Gore

4. Pokrenut postupak preventivne zaštite Valdanosa i Maslinade u Ulcinju

Na zahtjev Opštine Ulcinj, a koja je podržala inicijativu Društva “Martin Šnajder Jakobi” i “Mogula”, Agencija za zaštitu životne sredine shodno članu 37 Zakona o zaštiti prirode pokrenula je postupak preventivne zaštite Valdanosa i Maslinade u Ulcinju.

5. Realizovane su izrade studija revizije za NP Biogradska gora, plaže Pržno, Park u dvorištu dječije bolnice na Cetinju, Park 13 jul na Cetinju i Njegošev Park na Cetinju

Shodno Zakonu o zaštiti prirode (“Sl.list CG”, br. 54/16) član 35 predviđeno je da ukoliko se za zaštićeno područje koje je upisano u registar zaštićenih područja utvrdi da ne postoje podaci o granicama, ciljnim staništima i vrstama, organ uprave dužan je da obavijesti organ nadležan za donošenje akta o proglašavanju o potrebi pokretanja postupka revizije za to zaštićeno područje. Revizija zaštićenog područja pokreće se izradom studije revizije. S tim u vezi tokom 2021. godine realizovane su sledeće studije revizije:

- **Nacrt studija revizije NP Biogradska gora- (2021-2022)** Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma pokrenulo je inicijativu za reviziju Studije zaštite N.P. Biogradska gora. Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju revizije/zaštite i predala Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma na dalje postupanje.
- **Predlog Studije revizije zaštićenog područja plaža Pržna-** Opština Tivat pokrenuta je postupak revizije plaže Pržno i Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju zaštite i predala Opštini na dalje postupanje.

- **Opština Cetinje pokrenula je postupak revizija za područja Park u dvorištu dječije bolnice na Cetinju, Park 13 jul na Cetinju i Njegošev Park na Cetinju.** Agencija za zaštitu životne sredine izradila je studije zaštite i predala Opštini na dalje postupanje.

6. Studije zaštite

Tokom 2021. godine Agencija za zaštitu životne sredine realizovala je sledeće studije zaštite:

- ***Predlog Studije zaštite Park šuma Gorica***

Glavni grad je pokrenuo inicijativu za izradu Studije zaštite Park šuma Gorica. Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju zaštite i predala Opštini na dalje postupanje.

- ***Predlog Studija zaštite Prekornica***

Opština Danilovgrad je pokrenula inicijativu za izradu Studije zaštite Prekornica. Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju zaštite i predala Opštini na dalje postupanje.

- ***Nacrt Studije zaštite gornji tok rijeke Čehotine***

Opština Pljevlja na inicijativu NVO organizacija WWF Adria, Da zaživi selo, Eko-tim i TNC je pokrenula postupak izrade Studije zaštite za gornji tok rijeke Čehotine. Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju zaštite i predala Opštini na dalje postupanje.

- ***Stručni nalaz za preventivnu zaštitu Sopot i Dražin vrt***

Opština Kotor pokrenula je inicijativu za preventivnu zaštitu lokaliteta Sopot i Dražin vrt. Agencija za zaštitu životne sredine izradila stručni nalaz i odluku koju je Vlada Crne Gore usvojila u julu 2021. godine.

- ***Studija zaštite za stablo Crne topole (*Populus nigra L.*) u starom gradu Kotoru***

Opština Kotor pokrenula inicijativu za Studiju zaštite stabla Crne topole (*Populus nigra L.*). Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju zaštite i odluku koju je Skupština opštine Kotor usvojila u martu 2021. godine.

- ***Predlog Studije zaštite brdo Vrmac 2021-2022 god***

Opština Kotor i Tivat pokrenule inicijativu za Studiju zaštite brda Vrmac. Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju zaštite i odluku u toku je procedura za postupka javne rasprave.

II OSTALE AKTIVNOSTI

7. Učešće na brojnim radionicama u organizaciji nacionalnih institucija i nevladinih organizacija kao što su:

- sa NVO GRIN HOME Faunistička i ekološka istraživanja makroinvertebrata u slivnom području gornjeg toka rijeke Zete
- sa NVO Crnogorsko društvo ekologa Održivo upravljanje slivom rijeke Zete
- **Kontinuirana komunikacija sa zainteresovanim stranama- medijima za stanje životne sredine**
- **Učešće u radnoj grupi za izradu Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti prirode**
- **Učešće u koncipiranju dokumentacije i evalucionoj komisiji za ocjenu ponuda za EUIF podršku za projekat “Doprinos u identifikaciji potencijalnih područja Nature 2000”**
- **Učešće u radnoj grupi za izmjene i dopune Pravilnika o načinu i rokovima utvrđivanja statusa površinskih voda**
- **Učešće na radionici Izvještaj o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka prisutnim na teritoriji Crne Gore o organizaciji parkova dinarida i Ministarstva ekologije prostornog planiranja i urbanizma (Invazivne vrste i polinatori)**
- **Uspostavljanje informacionog sistema o biodiverzitetu u okviru Informacionog sistema za životnu sredinu**
- **Davanje stručnih mišljenja za Izradu planova i programa, (PUP, DUP, programa privremenih objekata) na osnovu člana 18 Zakona o zaštiti prirode (Sl. Crne Gore 54/16, 18/19)**
- **Davanje stručnih mišljenja prema Sektoru za dozvole za radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom područjima na osnovu člana 40 Zakona o zaštiti prirode (Sl. Crne Gore 54/16)**
- **Davanje mišljenja na Nacrt planskih dokumenata na osnovu člana 28 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl. List Crne Gode br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19 i 82/20) Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma**
- **Stučna mišljenja za izdavanje dozvole za sakupljanje, korišćenje i promet ne zaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva shodno članu 73 Zakona o zaštiti prirode i Pravilniku o bližem načinu sakupljanja korišćenja i prometa nezaštićenih vrsta biljaka i gljiva**
- **Mišljenja za izdavanje dozvola za naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva**

Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti

I UPRAVNI POSTUPAK

U 2021. godini, Agencija za zaštitu životne sredine - Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti je sproveo **1 374 upravna postupaka** kao i **316 drugih procedura koje su propisane zakonima**.

Na osnovu **Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu** ("Sl list CG", broj 075/18) Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("Sl list RCG", br. 020/07, „Sl list CG", br. 047/13, 053/14, 037/19) i Pravilnika donijetih u skladu sa ovim Zakonom, završeno je ukupno 36 postupka procjene uticaja, od čega je za: 22 projekta izdata ekološka saglasnost na elaborat procjene uticaja; za 14 projekata donijeto rješenje da nije potrebna procjena uticaja; 2 rješenja o obustavi postupka; 2 predmeta su prosljeđena na nadležnost.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu** ("Sl list RCG", br. 080/05, "Sl list CG", br. 073/10, 040/11, 059/11, 052/16) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija za zaštitu životne sredine izdala je 7 saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

Shodno **Zakonu o industrijskim emisijama** ("Sl list CG", br. 017/19) Agencija je u toku 2021. godine primila 2 zahtjeva za reviziju integrisane dozvole, dok je još 5 predmeta u proceduri iz prethodnih godina.

Shodno **Zakonu o životnoj sredini** („Sl.list CG“, br.52/16, 073/19) u proceduri su 4 upravna postupka za izdavanje saglasnosti na Izvještaj o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa.

Na osnovu **Zakona o upravljanju otpadom** ("Sl. list Crne Gore", br. 64/11, 39/16) i podzakonskih akata u toku 2021. godine Agencija za zaštitu životne sredine je sproveda ukupno 328 upravnih postupaka, od čega je izdato: 12 dozvola za izvoz opasnog otpada; 10 rješenja za preradu otpada, 144 dozvole za tranzit i uvoz neopasnog otpada; 8 rješenja za upis preduzeća u registar sakupljača, odnosno prevoznika otpada; 12 rješenja za upis preduzeća u registar trgovaca; 5 rješenja za upis preduzeća u registar izvoznika neopasnog otpada; 3 rješenja za upis preduzeća u registar prevoznika otpada; 61 saglasnost na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada; 73 rješenja o odbijanju zahtjeva.

Na osnovu **Zakona o zaštiti vazduha** ("Sl. list CG", br. 25/10, 40/11, 43/15, 073/19) Agenciji za zaštitu životne sredine nije podnijet nijedan zahtjev.

Na osnovu **Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena** ("Sl. list CG", broj 073/19) Agencija za zaštitu životne sredine sproveda je 49 upravnih postupaka, od čega je izdato: 11 dozvola za uvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i

alternativnih supstanci; 34 rješenja za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili popravke kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance, jedno rješenje za obustavu postupka, jedno rješenje o odbijanju zahtjeva, i 2 rješenja za određivanje godišnje kvote za uvoz supstance koja oštećuje ozonski omotač.

Na osnovu **Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini** ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 28/12, 01/14) Agenciji za zaštitu životne sredine nije podnijet nijedan zahtjev.

Na osnovu **Zakona o zaštiti prirode** ("Sl. list CG", br. 54/16) i **Zakona o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore** ("Sl. List SRJ", br. 11/01) sprovedeno je ukupno 278 upravna postupka, od čega je izdato: 14 re-ekspornih CITES dozvola, 2 izvozne CITES dozvole, 20 dozvola za uvoz i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja; 32 dozvole za sakupljanje i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja; 2 rješenja kojima se ne dozvoljava sakupljanje i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja, 49 rješenja za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru; 107 rješenja kojim se nedozvoljava obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru; 6 dozvola za speleološka istraživanja; 36 dozvola za obavljanje naučno obrazovnih istraživanja na zaštićenim prirodnim dobrima; 1 rješenje kojim se ne dozvoljava obavljanje naučno obrazovnih istraživanja na zaštićenim prirodnim dobrima, 4 uslova i smjernica zaštite prirode za izrade strategija, prostornih planova, planova postavljanja objekata privremenog karaktera, planova i programa upravljanja i korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam i drugim djelatnostima koje mogu imati uticaja na prirodu), strateških planova razvoja i programa; 3 dozvole za unos stranih ili invazivnih vrsta; 2 rješenja kojima se odbija unos stranih ili invazivnih vrsta.

Shodno **Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini** ("Sl. list CG", br. 27/14 i 55/16) Agencija je donijela 1 rješenje o davanju saglasnosti na dostavljene prijedloge mjera remedijacije i programa praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije usled nastale štete u životnoj sredini. Agencija je donijela i 4 rješenja kojima je utvrđen stepen neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini u 2021 godini.

Shodno **Zakonu o hidrografskoj djelatnosti** („Sl.list CG“, br.21/10, 40/11, 30/12) Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine nije podnijet nijedan zahtjev.

Shodno odredbama **Zakona o hemikalijama** („Sl.list CG“, br.51/17) Agencija za zaštitu životne sredine u 2021. godini sprovedla je ukupno 478 postupaka, od kojih je izdato: 448 dozvola za slobodan promet (uvoz i izvoz) opasnih hemikalija (318 dozvola za uvoz hemikalija, 127 dozvola za uvoz ulja i maziva, 3 dozvole za izvoz hemikalija, dok je 11 zahtjeva odbijeno kao neuredan podnesak); 19 PIC saglasnosti (Postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja); 35 preduzeća je upisano u Registar hemikalija; dok je 1 zahtjev odbijen jer su uvezene količine bile manje od 1t kako je predviđeno Zakonom o hemikalijama.

Na osnovu **Zakon o biocidnim proizvodima** („Sl.list CG“, br 54/16) Agencija za zaštitu životne sredine je sprovedla ukupno 193 zahtjeva, od kojih je izdato: 165 rješenja

o upisu u Privremenu listu biocidnih proizvoda; 15 rješenja za obavljanje djelatnosti prometa, upotrebe i skladištenja biocida; 13 zahtjeva je odbijeno.

Ukupan broj podnijetih žalbi u 2021. godini je 4, od kojih je: po jednoj žalbi drugostepeni organ je donio rješenje o odbijanju žalbe, tj. potvrđeno je rješenje prvostepenog organa Agencije za zaštitu životne sredine, po dvije žalbe čeka se odgovor drugostepenog organa; dok je četvrta žalba neblagovremeno podnijeta.

OSTALE PROCEDURE PROPISANE ZAKONIMA

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja** („Sl. list CG”, broj 80/05 i „Sl. list CG”, br. 59/11) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija je izdala: 2 mišljenja na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu – državni/lokalni nivo i 17 mišljenja na odluke o pristupanju/nepristupanju izradi izvještaj o stateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

U skladu sa članom 74 stav 5 **Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata** („Sl. list CG, br. 64/17) izdato je 220 mišljenja (izjašnjenja) o potrebi procjene uticaja za UT uslove za planirane projekte.

U skladu sa **Zakonom o zaštiti prirode** („Sl. list CG”, br. 54/16) i **Zakonom o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore** („Sl. list SRJ”, br. 11/01) izdato je 25 mišljenja o potrebi izdavanja CITES dozvola i svih/ostalih dozvola shodno Zakonu o zaštiti prirode.

U skladu sa **Zakonom o hemikalijama** („Sl. list CG”, br. 51/17) 35 preduzeća je upisano u nacionalni Registar hemikalija, i izdato je 17 mišljenja o potrebi izdavanja rješenja za slobodan promet opasnih hemikalija.

II OSTALE AKTIVNOSTI

U toku 2021. godine Agencija za zaštitu životne sredine je implementirala sledeće Projekte (kontinuirane aktivnosti):

1. U okviru **Projekta “Plan eliminacije HCFC supstanci”** realizovana je obuka za servisere rashladne i klima uređaja, prevedena su videa “Bezbedonosne tehnike i dobra servisna praksa” i “Identifikacija rashladnih sredstava pomoću identifikatora”. Kao dio aktivnosti na implementaciji Plana eliminacije HCFC supstanci, a sa ciljem uspostavljanja sistema evidencije proizvoda i opreme koji sadrže supstance koje oštećuju ozonskim omotač i alternativne supstance (stacionarni rashladni i klima uređaji, sistemi za gašenje požara), urađen je softver koji pored evidencije o opremi sadrži i evidencije o: supstancama, vlasnicima opreme, servisnim preduzećima, godišnjim izvještajima o uvozu/izvozu supstanci, prikupljenim količinama supstanci i postupanju sa njima, i dr., a shodno Uredbi o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i alternativnim supstancama kojom su pitanja evidencije i izvještavanja definisana. Unošenje podataka u softver se vrši kontinuirano.

2. U okviru **Projekta institucionalno jačanje za implementaciju Montrealskog protokola** povodom 16.septembra Međunarodnog dana zaštite ozonskog omotača, a u okviru kampanje “Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru” promotivne aktivnosti o značaju zaštite ozonskog (predavanja, animirani filmovi, igrice, podjela promotivnog tematskog materijala) održane su u: Opštim bolnicama Pljevlja i Berane, Srednja stručna škola Berane, Osnovna škola “Risto Ratković” Bijelo Polje, Dječiji Dom “Mladost” Bijela, Osnovna škola “Mileva Nikčević” Nikšić.
3. U skladu sa obavezama shodno Montrealskom protokolu Agencija je dostavila: Sekretarijatu za Ozon godišnji izvještaj o potrošnji supstanci koje oštećuju ozonski omotač; Multilaterlnom fondu za implementaciju Montrealskog protokola godišnji izvještaj o napretku implementacije Montrealskog protokola i Plana eliminacije HCFC supstanci i UNIDO-u godišnji izvještaj o implemenatciji Plana eliminacije HCFC supstanci i Projekta institucionalno jačanje.
4. U cilju unapređenja rada **Nacionalnog help-deska** i efikasnijeg rada na poslovima upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima, a na predlog Evropske agencije za hemikalije (ECHA), koja je uradila Akcioni plan sa Procjenom nacionalnih kapaciteta i spremnosti za implementaciju i primjenu propisa REACH, CLP, BPR i PIC u Crnoj Gori, pripremljen je Memorandum o saradnji sa naučnim institucijama.
5. Memorandum o saradnji je potpisan, u decembru 2021. Godine, između Agencije za zaštitu životne sredine i: Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstva zdravlja, Prirodno matematičkog fakulteta-smjer Biologija, Metalurško tehnološkog fakulteta, Instituta za javno zdravlje, Instituta za lijekove i medicinska sredstva, Centra za ekotoksikološka ispitivanja, Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. Cilj Memoranduma je da, sve strane potpisnice poštujući svoje nadležnosti, kroz zajedničko djelovanje, unapređuju i jačaju saradnju, kojim će se obezbijediti bezbjedno upravljanje hemikalijama i biocidnim proizvodima, i osigurati nesmetana implementacija preuzete pravne tekovine u ovoj oblasti. U toku 2021. god. stiglo je 14 pitanja na e-mail adresu help-desk@epa.org.me, na koja je odgovoreno u najkraćem vremenskom periodu.
6. U okviru aktivnosti na Projektu „**Unapređenje registra ispuštanja i prenosa zagađivača (PRTR) u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji**“, u decembru 2021. godine urađen je dokument Nacionalni kontekst PRTR sistema Crne Gore - procjena pravnih, institucionalnih i tehničkih potreba, i izgradnje kapaciteta, u cilju uspostavljanja registra zagađivača.
7. U 2021. godini Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti učestvovao je u konferencijama, radionicama i sastancima iz djelokruga sektora (lokalnim, međunarodnim kao i on line sastancima).

Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini

I) UČEŠĆE I REALIZACIJA PROJEKATA

1. Nabavka opreme za sektor životne sredine iz IPA 2016 Godišnjeg akcijskog programa za sektor životna sredina i klimatske akcije

Aktivnosti su se realizovale kroz učešće u postupku vrednovanja ponuda, isporuka, instalacija i testiranje opreme dobijene kroz projekat Nabavka opreme za sektor životne sredine iz IPA 2016 Godišnjeg akcijskog programa za sektor životna sredina i klimatske akcije. U okviru projekta se radilo na izradi tehničkih specifikacija za nabavku tehničke i IT opreme, kao i nabavku kompresora i jedinica za pripremu kalibracionih gasova za potrebe Državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha – LOT 1.

2. Projekat MEP&M (Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management)

Projekat pod nazivom Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management (MEP&M) realizovaće se u periodu od 15.01.2021. do 14.01.2024. godine, i vrijedan je 845.188,00 €. Ovo će biti prvi master program u Crnoj Gori i šire, koji će biti izrađen na engleskom jeziku, a baviće se pitanjem plave ekonomije, odnosno zaštitom i upravljanjem morske životne sredine. Projektom je planirano sljedeće: izrada GAP analize i Uputstva za razvoj zajedničkog master programa na engleskom jeziku, kao i definisanje novih nastavnih metodologija za učenje na daljinu; priprema i izrada kurikuluma i drugog nastavnog materijala za zajednički master program; organizovanje obuka namijenjenih nastavnom osoblju u vezi učenja na daljinu; akreditacija master programa; nabavka savremene opreme za e-learning. Do sada su obavljane aktivnosti na svim radnim paketima, a Agencija, kao partner, dala je doprinos učešćem u aktivnostima svih radnih paketa, a posebno: WP1 – najnovije informacije o zaštiti i upravljanju morskom životnom sredinom; WP4 – kontrola kvaliteta i monitoring; WP5 – širenje i eksploatacija rezultata projekta i WP6 - upravljanje projektom.

4. Uspostavljanje 3R registra otpada donirane projektom Svjetske banke

Kontinuirano su sprovedene aktivnosti na uspostavljanju 3R registra otpada donirane projektom Svjetske banke. Svrha sistema 3R registar otpada je evidencija tokova otpada. Osnovni cilj projekta izrade informacionog sistema 3R jeste digitalizacija i automatizacija procesa koji se sprovode prilikom izdavanja dozvola i saglasnosti za upravljanje otpadom; Kroz sistem je uspostavljena direktna komunikacija sa Upravom za katastar i državnu imovinu (pristup katastarskim podacima), Ministarstvom unutrašnjih poslova (pristup Centralnom registru stanovništva) i Upravom prihoda i carina (Pristup Centralnom registru privrednih subjekata); Održana je i obuka za upotrebu i administraciju aplikacije R3 – Registar otpada;

5. Učešće u SEE CEING projektu

Održan je plenarni sastanak u vezi sa projektom SEE CEING (South East Europe Cooperation for Environmental INformation Governance) Pollution and Industrial Risk Prevention - Jugoistočna evropska saradnja za upravljanje informacijama o životnoj sredini - Zagađenje i sprečavanje industrijskog rizika. Cilj projekta je praćenje i prevencija zagađenja i industrijskog rizika. Na sastanku su definisana postignuća Faze 1 Projekta. Planirana je kritična faza instalacije sistema za naredne mjesece, a takođe i dalje akcije u narednom periodu.

Pored navedenog, sležbenici sektora su učestvovali aktivno u vođenju projekta „Twinning light projekat „Nadogradnja integrisanog alata i ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija u vazduh za period 2011-2019“ čiji su detalji navedeni u dijelu aktivnosti Sektora za monitoring. Takođe, pružena je podrška u početnim aktivnostima projekta BIODIVERSA plus i ostvareno je uključivanje Agencije kao partnera u projektnom prijedlogu DELUGE.

I) PRIKAZ REALIZACIJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI

Po pitanju podrške za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini realizovane su aktivnosti na:

1. prikupljanju, obradi, validiranju podataka i prilagođavanju formata podataka o kvalitetu vazduha u cilju izrade izvještaja i ispunjavanju obaveze Crne Gore prema EEA na godišnjem nivou;
2. Priprema Prvog polugodišnjeg izvještaja po osnovu Rješenja o obrazovanju Radne grupe za praćenje realizacije obaveza iz Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene;
3. Po pitanju uspostavljanja baza podataka sprovedene su sledeće aktivnosti:
 1. Uspostavljanje web aplikacije za unošenje, provjeru i obradu okeanografskih parametara sa bazom podataka za izvještavanje o stanju morske sredine podržane kroz projekat GEF Adriatic. Naime, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma u saradnji sa Mediteranskim akcionim planom UN-a za životnu sredinu i njegovim centrima sprovodilo je projekat „Primjena ekosistemskog pristupa u Jadranskom moru kroz planiranje prostora morskog područja“ (GEF Adriatik). Od velike važnosti za sve zemlje Mediterana koje su potpisnice Barselonske konvencije je da posjeduju informacione sisteme koji su kompatibilni s IMAP Info sistemom - Informacioni sistema Barselonske konvencije, na način da se ne moraju praviti posebni izvještaji i popunjavati posebni obrasci za to. S tim u vezi, cilj ovog sistema je da Agenciji za zaštitu životne sredine obezbijedi bazu podataka za unos, provjeru i obradu okeanografskih podataka od strane svih institucija zaduženih za njihovo prikupljanje. Osim za samo skladištenje podataka, baza je nužna i za kreiranje izvještaja prema međunarodnim tijelima kao što su Barselonska konvencija i Evropska agencija za životnu sredinu. Sistem će biti u funkciji početkom 2022. godine;
 2. Učešće u izradi kataloga usluga Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija koje sačinjava zbirni katalog usluga elektronske uprave koji se objavljuje na internet stranici Vlade;

III OSTALE AKTIVNOSTI

1. Rad komisije za popis nepokretne i pokretne imovine Agencije za zaštitu životne sredine pri čemu je urađen unos imovine Agencije za zaštitu životne sredine po svim kontima (15-1, 15-2, 15-3, 15-4 i 15-9) u skladu sa obrascem knjigovodstvenog programa Uprave za katastar i državnu imovinu;
2. Kontinuirana saradnja se sa Ministarstvom javne uprave na portalu eUprava. Portal je dopunjen novim uslugama i licencama, a Ministarstvo je redovno izvještavano o aktivnostima;
3. Prikupljanje podataka (Katastara lovišta) od korisnika lovišta u Crnoj Gori;
4. Unos podataka u EIS Informacioni sistem, a koji se odnose na podatke o brojnom stanju, populacijama i odstrijelu divljači u lovištima Crne Gore;
5. Rad na prikupljanju podataka za potrebe Integralnog katastra zagađivača životne sredine;
6. Sastanak sa predstavnicom Evropske Agencije za životnu sredinu vezan za EIONET alate koji se koriste za funkcionisanje Eionet mreže;
7. Bilateralni razgovori sa predstavnicima ambasada u CG radi uspješnije saradnje i pripreme uspješnih projekata koji će se finansirati iz donacija;
8. Učešće na sastanku sa predstavnicima firme Coreit iz Podgorice, uspostavljanje aplikativnih rješenja za otpad i katastrofe zagađivača;
9. Popunjavanje upitnika za PRTR UNECO-u;
10. Učešće u ekološkoj akciji čišćenja Skadarskog jezera;
11. Mišljenje na Predlog akcionog plana Konvencije o živi;
12. Prisustvo i učešće sastanku na temu Eko naknada, sa predstavnicima Eko fonda;
13. Aktivno učešće u Radnoj grupi za realizaciju programa aktivnosti za obilježavanje 30.godina ekološke države Crne Gore;
14. Učešće u pripremi edukativnih aktivnosti u osnovnim školama u Nikšiću, Bijelom Polju i Budvi, planiranih u susret 16.septembru Međunarodnom danu zaštite ozonskog omotača;
15. Aktivnosti povodom izložbe fotografija na temu: „Prirodne ljepote Crne Gore“ i promocije Priručnika za identifikaciju tipova staništa Crne Gore;
16. Aktivnosti povodom publikacije: „Crna Gora između planina i mora, pejzaž i biodiverzitet“, distribucija, promocija;
17. Prisustvo na prezentaciji projekta NVO Fondacija za promovisanje nauke PRONA;
18. Učešće na konferenciji "Otvorenost izvršne vlasti: Slijepa ulica za informacije" u organizaciji NVO Centra za demokratsku tranziciju;

19. Prisustvo na seminaru : „Marketing menadžment u malim i srednjim preduzećima“, organizovanom od strane Pivredne komore Crne Gore i Sekretarijata za preduzetništvo Glavnog grada Podgorice;

20. Učešće na radionici: „Društvene mreže u službi zaštite prirode“. Organizator-Centar za zaštitu i proučavanje ptica (CZIP);

21. Učešće na Konferenciji: „Može li Demokratija unaprijediti životnu sredinu“. Organizator NVO „Građanska Alijansa“;

22. Aktivnosti na prikupljanju projektnih ideja zaposlenih i sastavljanje spiska sa najznačajnijim informacijama o potrebama za projektima svakog pojedinačnog sektora Agencije.

23. Tokom cijele godine kontinuirano su vršeni sledeći poslovi:

- Učešće u akcijama u okviru projekta „Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru“. Projekat je pokrenula Agencija za zaštitu životne sredine povodom obilježavanja 30 godina ekološke države. Akcijom je obuhvaćeno ozelenjavanje površina, uređenje unutrašnjih prostorija bolnica i niz akcija edukacije, dobrovoljnog davalaštva krvi i promocije vakcinacije protiv korona virusa i sl.;
- korekcije Informacionog sistema životne sredine (EIS) koji je razvijen u okviru IPA projekta EuropeAid /135477/C/SER/ME i popunjavanju podataka, u smislu obezbjeđivanja informacija o životnoj sredini,
- ažuriranje Modula nacionalnih zaštićenih područja sa geoprostornom funkcionalnošću koji je dio Informacionog sistema za zaštitu prirode u Crnoj Gori,
- ažuriranje baze podataka izdatih dozvola sa objavljivanjem izdatih dozvola na sajt Agencije,
- ažuriranje baze podataka o godišnjim količinama otpada za prethodnu godinu na osnovu dostavljenih izvještaja imaoca otpada u Crnoj Gori,
- ažuriranje baze podataka koja se odnosi na katastar zagađivača u Crnoj Gori,
- svakodnevni poslovi koji se tiču vođenja Informacionog sistema iz oblasti zaštite životne sredine, ažuriranje web sajtova Agencije, odgovaranje na upite i zahtjeve zaposlenih u Agenciji u vezi sa popravkom, održavanjem i korišćenjem hardvera i softvera, staranje o korišćenju računara i mreže, instalacije operativnih sistema i alata na novim računarima,
- obnavljanje postupka produženja sertifikata za sve tri adrese: EIS.epa.gov.me, EIS-API.epa.gov.me, EIS-SSO.epa.gov.me. Sertifikati su validni 90 dana nakon obnavljanja,
- uređivanje setova podataka raznih formata za potrebe ostalih sektora Agencije,
- praćenje poziva za dodjelu sredstva za projekte u životnoj sredini i javljanje na odgovarajuće pozive,
- priprema aplikacija i projektnih ideja za konkretne pozive za dodjelu EU (IPA REG) i drugih sredstava, pozive ambasada (Razvojna pomoć Bugarske) i sl.,
- organizacija događaja i aktivnosti koji doprinose vidljivosti projekata i donatora (konferencije za početak implementacije projekata, priprema tekstova za objavu na sajtu i društvenim mrežama i sl.),

- priprema i ažuriranje zvanične dokumentacije AZŽS na SEDIA portal (portalu EU za tendere i finansiranje) što uključuje: prevod Uredbe o organizaciji i načinu rada drž. uprave i dokumentacije kojom se dokazuje osnivanje Agencije, promjena imena, odgovornog lica, itd., postavljanje nadležnih osoba na konkretnim projektima koji se finansiraju iz sredstava EU.
- Kontinuirana saradnja i distribucija informacija i saopštenja za javnost Agencije za zaštitu životne sredine medijima;
- Kontinuirana komunikacija sa obaveznicima dostavljanja podataka i Odsjekom za ekološku inspekciju;
- Kontinuirana komunikacija sa obaveznicima dostavljanja podataka za otpad, katastrofe zagađivača životne sredine i katastrofe lovišta.

Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja

I PRIKAZ REALIZACIJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I ZAKLJUČAKA VLADE

1. Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini

Shodno članu 9 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Službeni list Crne Gore”, broj 56/09), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine priprema godišnji Predlog programa sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji na predlog Ministarstva održivog razvoja i turizma, usvaja Vlada Crne Gore. Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji se sprovodi od 1999. godine, vrši se radi utvrđivanja prisustva radionuklida u životnoj sredini i procjene nivoa izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju i to u normalnim uslovima, u slučaju sumnje na radijacioni udes i u toku radijacionog udesa.

Monitoring radioaktivnosti životne sredine u Crnoj Gori sprovodi se godišnje i obuhvata: ispitivanje jačine apsorbirane doze gama zračenja u vazduhu, sadržaja radionuklida u vazduhu, čvrstim i tečnim padavinama, rijekama, jezerima i moru, zemljištu, građevinskom materijalu, vodi za piće, životnim namirnicama, stočnoj hrani, ispitivanje nivoa izlaganja jonizujućem zračenju (prevashodno gasu radonu) u boravišnim prostorijama i radnoj sredini.

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u toku 2021. godine definisala Plan programa monitoringa za 2022. godinu i pripremila Izvještaj o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini Crne Gore za 2020. godinu.

Program sistematskog ispitivanja sadržaja radionuklida u 2021. godini nije realizovan zbog nedostatka novca u budžetu.

Program sistematskog ispitivanja radionuklida u životnoj sredini za 2020. godinu realizovao je DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja”, Podgorica.

Koncentracija analiziranih radionuklida u svim segmentima životne sredine, kao i u hrani i vodi za piće kretala u istim granicama kao i prethodnih godina tj. u dozvoljenim granicama. S obzirom da na teritoriji Crne Gore, kao ni van njenih granica, nije bilo nuklearnih/radioloških akcidenata/incidenata koje su mogle ugroziti naše stanovništvo zaključuje se da stanovništvo Crne Gore u toku 2020. godine nije bilo prekomjerno radiološki opterećeno.

II UPRAVNI POSTUPAK

1. U skladu sa **Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti** („Sl. list CG”, broj 56/09), Zakonom o prevozu opasnih materija („Sl. list CG“, br. 05/08) i važećim podzakonskim aktima, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u 2021. godini izdala je sledeće dozvole:
 - **12** dozvola za obavljanje radijacione djelatnosti - korišćenje izvora jonizujućeg zračenja;
 - **36** dozvola za promet (uvoz, izvoz, tranzit) izvora jonizujućeg zračenja i rezervnih delova;
 - **2** za privremeno obavljanje radijacione djelatnosti;
 - **21** dozvola za prevoz radioaktivnog materijala;

Službenici ovog odjeljenja učestvovali su u 12 komisija za utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje radijacione djelatnosti.

Napominjemo da u samom procesu izdavanja dozvola nije redovno ažurirana RAIS baza podataka kao i baza o profesionalno izloženim licima zbog tehničkih manjkavosti istih.

III OSTALE AKTIVNOSTI

1. U toku 2021.godine, predstavnik ovog odjeljenja je učestvovao u timu od šest članova koji je pripremio Nacionalnu procjenu rizika od radioloških i nuklearnih katastrofa, koja je i publikovana u okviru Procjene rizika od katastrofa Crne Gore.
2. Službenici ovog odjeljenja su redovno učestvovali u vježbama koje organizuje IEC (Međunarodni centar za vanredne situacije) u okviru Međunarodne agencije za atomsku energiju, a koje imaju za cilj poboljšanje razmjene informacija, reakcije i traženja pomoći u slučaju radijacionih ili nuklearnih akcidenata i incidenata.
3. Takođe, službenici ovog odjeljenja su u toku 2021. godine davali mišljenja na zahtjev nadležnih institucija, pravnih i fizičkih lica, koja se tiču kako jonizujućih tako i nejonizujućih zračenja.

III MEĐUNARODNA SARADNJA

1. Kroz projekat Evropske komisije **Emergency Preparedness and Response in the Western Balkan Region**, vrijedan 800 000 eura, koji pored Crne Gore uključuje Srbiju, Sjevernu Makedoniju, Albaniju i Bosnu i Hercegovinu dobili smo i instalirali RODOS (Real-time On-line Decision Support system). Ovaj softver

služi da kroz modeliranje u slučaju radiološke nesreće imamo realan prikaz u vremenu kretanja vazdušnih masa tzv. radioaktivnih oblaka, procjenu padavina i kontaminacije, kako bi blagovremeno moglo da se vrši odlučivanje u slučaju neke nuklearne ili radiološke nesreće. Kroz isti projekat ćemo dobiti tri, potpuno autonomne stanice za mjerenje brzine doze gamma zračenja. Jedna od tih stanica će imati mogućnost primarne identifikacije radionuklida u vazduhu. Kompletnu pripremu uslova za njihovo postavljanje, zemljane, građevinske kao i radove na postavljanju nezavisnog uzemljenja i gromobransku zaštitu smo već završili tako da spremni čekamo opremu koja je, po planu, trebala biti isporučena do kraja 2021. godine.

Obuka službenika će biti kontinuirana u toku trogodišnjeg trajanja projekta, stoga je važno, blagovremeno zaposliti nove službenike kako bi mogli uspostaviti 24/7 dežurstva.

2. Službenici ovog odjeljenja su redovno učestvovali u vježbama koje organizuje IEC (Međunarodni centar za vanredne situacije) u okviru Međunarodne agencije za atomsku energiju, a koje imaju za cilj poboljšanje razmjene informacija, reakcije i traženja pomoći u slučaju radijacionih ili nuklearnih akcidenata i incidenata.
3. Takođe, redovno se učestvuje u sledećim projektima Međunarodne agencije za atomsku energiju:

1. RER 9111 Uspostavljanje održive nacionalne regulatorne infrastrukture nuklearne i radijacijske sigurnosti - Establishing a Sustainable National Regulatory Infrastructure for Nuclear and Radiation Safety;

2. RER 9127 Uspostavljanje poboljšanja pristupa kontrole zlaganja javnosti radonu - Establishing Enhanced Approaches to the Control of Public Exposure to Radon;

3. RER 9128 Jačanje nacionalnih kapaciteta za radiološku zaštitu radnika na radu i profesionalno izloženih lica - Strengthening National Capabilities for Radiological Protection of Workers and Occupational Exposure Control;

4. RER 9130 Jačanje i harmonizacija nacionalnih kapaciteta za odgovor na nuklearne i radiološke vanredne situacije - Strengthening and Harmonizing National Capabilities for Response to Nuclear and Radiological Emergencies;

5. RER 9109 Jačanje obrazovanja i infrastrukture za obuku i izgradnju nadležnosti u radijacionoj sigurnosti - Strengthening Education and Training Infrastructures and Building Competence in Radiation;

6. RER 9132 Jačanje tehničkih sposobnosti zemlje članice u zaštiti od zračenja u medicini - Strengthening Member State Technical Capabilities in Medical Radiation Protection;

7. RER 6028 Uspostavljanje kontrole kvaliteta u rentgen dijagnostici - Establishing Quality Assurance/Quality Control in X-Ray Diagnostics;

8. RER 9107 Jačanje sposobnosti upravljanja radioaktivnim otpadom - Strengthening Radioactive Waste Management Capabilities;

9. RER 9120 Podrška realizacije dekomisije za objekte koji koriste radioaktivni materijal - Supporting Decommissioning Implementation for Facilities Using Radioactive Material

10.RER 9121 Podrška programa sanacije životne sredine - Supporting Environmental Remediation Programmes;

11. RER 0040 Podrška održivosti programa aktivnosti - Supporting Sustainability of Programme Activities;

12. RER0037 Podrška pregleda programa i planiranje - Supporting Programme Review and Planning;

Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine

Na osnovu člana 28 Zakona o državnoj upravi („Službeni list Crne Gore“, br. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18 i 47/18), čl. 43 i 61 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 118/20, 121/20, 1/21, 29/21, 34/21 i 41/21), a na predlog vršioca dužnosti direktora Agencije za zaštitu životne sredine, Vlada Crne Gore, utvrdila je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Agenciji za zaštitu životne sredine.

Članom 2 pomenutog Pravilnika predviđeno je formiranje novog Odjeljenja za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine. **Odjeljenje je zvanično počelo sa radom 01.11.2021.godine.**

I PRIKAZ REALIZACIJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I ZAKLJUČAKA VLADE

1. Odjeljenje je uspjelo da izvrši obračun eko naknada za sve obaveznike i u toku su izrade Rjesenja za jos jednog zagađivača. Zakon o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 52/16), u članu 77, propisuje da su eko-naknade, naknade zbog zagađivanja životne sredine koje se plaćaju po principu "zagađivač plaća". Eko-naknade su dužna da plaćaju pravna i fizička lica za: ispuštanje zagađujućih materija u vazduh; uvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač; stvaranje i deponovanje opasnog otpada. Po osnovu obračunatih eko naknada, shodno Izveštaju Uprave prihoda i carina u 2021.godini, iste su iznosile **1.217.286,57 eura**. Od ukupno 22 zagađivača **koja duguju** po osnovu eko naknada najveća dugovanja su: AD Kombinat Aluminijskog Podgorica (1.062.387,21 €), Uniprom (137.942,14 €), Jadransko brodogradilište Bijela u stečaju (4.090,80 €), KC Crne Gore, Podgorica (2.005,29 €), AD KIPS Polimka u stečaju Berane (1.657,32 €). **Izveštaj o urađenim Rješenjima i novčanim uplatama – toku 2021. godine obrađeno je 60 zagađivača.**

II OSTALE AKTIVNOSTI

1. Učešće u izradi Uredbe o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine
2. Shodno potpisanom ugovoru o donaciji od strane UNDP-a, br. I/1-D-2841/1 od 06.11.2020. godine povodom izrade **III BURA, Trećeg dvogodišnjeg unaprijeđenog izvještaja o inventaru, koji je sastavni dio Trećeg nacionalnog**

izvještaja o klimatskim promjenama, raspisan je tender, Odluka donijeta, kao i uplaćena prva transa od 15.000.00 eura.

3. Učešće u koncipiranju ponuda za izradu studija zaštite/revizije i učešće u administrativnim poslovima vezanim za realizaciju Natura 2000

Služba za opšte i pravne poslove, ljudske resurse, finansije i javne nabavke

I PRIKAZ REALIZACIJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I ZAKLJUČAKA VLADE

1. U izvještajnom periodu pripremljen je i dostavljen resornom ministarstvu nacrt Budžeta za 2022. godinu, a odnosio se na specifikaciju neophodnih budžetskih sredstava za nesmetan rad Agencije.
2. Pripremani su podaci za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih i spoljnih saradnika za 2021. godinu.
3. Urađen je popis pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, popis imovine, obaveza potraživanja i gotovog novca, usaglašeno je knjigovodstveno sa stvarnim stanjem imovine i obaveza.
4. Popunjen je i dostavljen Obrazac o realizaciji programskog budžeta za 2021. godinu Državnom trezoru.
5. Pripremljen je i dostavljen Godišnji izvještaj (GI FMC) o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finasijskog upravljanja i kontrola Agenciji, Centralnoj jedinici za harmonizaciju.
6. Pripremljen je i dostavljen Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije za 2021. godinu (obrazac GI-UR) Direktoratu za centralnu harmonizaciju.
7. U skladu sa zakonskom obavezom donošenja Plana integriteta, propisanim članom 68. Zakona o državnim službenicima i namještenicima, nakon formirane radne grupe, pripremljen je i koncipiran Plan integriteta Agencije za zaštitu životne sredine za dvogodišnji period od 2020-2022. godine.
8. Obrađivani su i redovno predavani Poreskoj upravi IOPPD obrasci (izvještaji o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima) na lična primanja i ostale isplate kako iz radnog odnosa, tako isto su obrađivane i poreske prijave za isplate angažovanih saradnika po osnovu procjene uticaja na životnu sredinu i projektnih aktivnosti.
9. Sve izmjene u kadrovskom popunjavanju evidentirane su kod poreskog organa na način što su im dostavljani obrasci JPR, sa pratećom dokumentacijom u zakonskom roku.
10. Popunjeni su obrasci M-4 za sve zaposlene u prethodnoj poslovnoj godini.
11. Pripremljen je i dostavljen izvještaj (INV) o investicijama u osnovna sredstva Zavodu za statistiku.
12. Pripremljen je i dostavljen NIRO obrazac (ulaganja u naučno istraživačke projekte) Zavodu za statistiku.

13. Pripremljen je i dostavljen izvještaj - Stanje neizmirenih obaveza za 2021. godinu Direktoratu državnog trezora.
14. Pripremljeni su i dostavljeni kvartalni izvještaji za utvrđivanje portfolija dugova za 2021. godinu Direktoratu državnog trezora.
15. Praćena je realizacija ugovorenih projekatnih i drugih aktivnosti u kojima participira kako kadar Agencije, tako i angažovani spoljni saradnici, vođenjem odgovarajuće evidencije.
16. Pripremani su zahtjevi za blagovremeno korišćenje sredstava za namjene predviđene Budžetom i finansijskim planom stvarajući time materijalne uslove za nesmetano funkcionisanje predviđenih aktivnosti u instituciji.
17. Kvartalno je pravljen izvještaj o dinamici utroška kako budžetskih sredstava tako i sredstava od djelatnosti organa i donacija te namjenskih sredstava.
18. Koncipirani su i dostavljani podaci, izvještaji i drugi informaciono-dokumentacioni materijali po zahtjevima ministarstava i drugih državnih organa, privrednih subjekata, kroz međusobno ostvarenu korespondenciju.
19. U knjigovodstvenoj evidenciji Agencije obezbijeđeno je evidentiranje blagajničkih transakcija (podizanje gotovine i isplate iz blagajne) koje su dokumentovane blagajničkim dnevnikom kao i nalogima za naplatu i isplatu. Ova evidencija uporedo je vođena i u elektronskoj verziji, na za to pripremljenom programu. Troškovi blagajne odnosili su se na troškove dnevnica za službena putovanja, troškove putarina, korišćenje trajekta, parkinga i sl. Svi putni nalozi pravilno su evidentirani, popunjavani, a u prilogu istih priložena je prateća knjigovodstvena dokumentacija, sa potpisanim izvještajem o izvršenom službenom putovanju zaposlenog. Blagajnička evidencija je dnevno ažurirana.
20. Na način kako je vođena blagajna za redovna sredstva vođena je i evidencija utroška sredstava za svaki od projektnih zadataka pojedinačno.